

POLTAVA UNIVERSITY OF
ECONOMICS AND TRADE

НАУКА І МОЛОДЬ У ХХІ СТОРІЧЧІ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Всеукраїнської молодіжної науково-практичної
інтернет-конференції

(м. Полтава, 30 листопада 2022 року)

Полтава
2022

**Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ» (ПУЕТ)**

НАУКА І МОЛОДЬ У ХХІ СТОРІЧЧІ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**Всеукраїнської молодіжної науково-практичної
інтернет-конференції**

(м. Полтава, 30 листопада 2022 року)

**Полтава
ПУЕТ
2022**

УДК 001:378-053.6(082)
НЗ4

Друкується відповідно до Наказів по університету № 172-Н від 05 вересня 2022 р. та № 238-Н від 30 листопада 2022 року.

Організаційний комітет конференції

Н. С. Педченко, голова організаційного комітету, д. е. н., професор, перший проректор ПУЕТ;
С. В. Гаркуша, д. т. н., професор, в. о. директора Навчально-наукового інституту міжнародної освіти ПУЕТ;

А. С. Ткаченко, к. т. н., доцент, директор Навчально-наукового інституту денної освіти ПУЕТ;
В. Л. Шимановська, директор Навчально-наукового інституту заочно-дистанційного навчання ПУЕТ;

Т. П. Гудзь, д. е. н., професор, завідувач відділу аспірантури та докторантури ПУЕТ;

Н. І. Манжура, завідувач науково-організаційного відділу ПУЕТ.

Редакційна колегія

Головний редактор – **О. О. Нестуля**, д. і. н., професор, ректор ПУЕТ.

Заступник головного редактора – **Н. С. Педченко**, д. е. н., професор, перший проректор ПУЕТ.

Відповідальний секретар – **Н. І. Манжура**, завідувач науково-організаційного відділу ПУЕТ.

Відповідальні редактори

С. В. Гаркуша, д. т. н., професор, в. о. директора Навчально-наукового інституту міжнародної освіти ПУЕТ;

А. С. Ткаченко, к. т. н., доцент, директор Навчально-наукового інституту денної освіти ПУЕТ;

В. Л. Шимановська, директор Навчально-наукового інституту заочно-дистанційного навчання ПУЕТ;

Т. П. Гудзь, д. е. н., професор, завідувач відділу аспірантури та докторантури ПУЕТ;

Л. М. Діденко, в. о. директора Центру інформаційного забезпечення освітнього процесу ПУЕТ.

Наука і молодь у XXI сторіччі: збірник тез доповідей
НЗ4 Всеукраїнської молодіжної науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 30 листопада 2022 року). – Полтава : ПУЕТ, 2022. – 167 с. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – Текст укр. мовою.

ISBN 978-966-184-437-6

У збірнику представлено тези учасників Всеукраїнської молодіжної науково-практичної інтернет-конференції «Наука і молодь в XXI сторіччі» за тематичними напрямками: «Біотехнології та біоінженерія», «Економіка», «Маркетинг», «Інформатика та комп'ютерні науки», «Менеджмент і адміністрування», «Міжнародні економічні відносини», «Облік і аудит», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність. Публічні закупівлі», «Право», «Публічне управління та адміністрування», «Товарознавство», «Туризм», «Філологія», «Фінанси, банківська справа та страхування», «Харчові технології та інженерія», «Готельно-ресторанна та курортна справа».

УДК 001:378-053.6(082)

*Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.
Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу ПУЕТ заборонено.*

ISBN 978-966-184-437-6

© Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», 2022

ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ. ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ

МОНІТОРИНГ КРИЗОВИХ ПРОЦЕСІВ ЯК ЕЛЕМЕНТ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ СТІЙКІСТЮ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Я. О. Гризовський, спеціальність Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, група ПТБ(сб)-21;

Н. І. Сарай, к. е. н., доцент, проректор з наукової роботи
Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут

Після початку повномасштабного вторгнення росії на територію України багато галузей опинилися у кризовому стані, зумовленому погіршенням фінансових результатів їх діяльності та нездатністю отримання прибутку. Зазнала важких потрясінь і торгівля. Руйнування торговельних підприємств, знищення інфраструктури, порушення логістичних зв'язків, зниження платоспроможності населення зумовили затяжну кризу вітчизняного ритейлу.

Згідно дослідження, проведеного асоціацією ритейлерів України (РАУ) та Українською радою торгових центрів (УРТЦ), загальна сума збитків торговельної галузі внаслідок війни досягла 50,7 млрд грн, а скорочення товарообігу за перші місяці війни склало 75 % від довоєнного рівня [1].

Станом на червень 2022 року 10 найбільших учасників торговельного ринку закрили близько 300 своїх супермаркетів, проте зуміли зберегти функціонування понад трьох тисяч торгових точок.

Безпосередні втрати активів – не єдина проблема. Великий вплив на торгівлю зіграло істотне зменшення платоспроможного попиту населення. Частина споживачів виїхали з України, а ті, що залишилися, «увімкнули» жорсткий режим економії. Основною причиною економії є високий рівень інфляції (за прогнозами Національного банку України, до кінця 2022 року вона перевищить 30 %) та знецінення національної валюти [1].

Усі зазначені чинники лише підтверджують існування глибоких кризових явищ, котрими пронизана уся вітчизняна економіка й торгівля водночас.

З огляду на те, що виникнення кризи на підприємстві несе загрозу самому його існуванню та пов'язане з відчутними втратами капіталу його власників, можливість виникнення кризи має діагностуватися на початкових етапах з метою своєчасного використання можливостей її нейтралізації. До того ж, кризове явище не тільки має тенденцію до розширення, а й породжує нові супутні йому явища. Отже, чим раніше діагностовано кризу та застосовано антикризові механізми, тим більше можливостей відновлення має у своєму розпорядженні підприємство [2, с. 15].

Варто зауважити, що моніторинг кризових процесів – це організована система постійного спостереження за існуючими проблемними процесами, що мають місце як у зовнішньому, так і у внутрішньому середовищі підприємства, за ходом їх протікання, характером впливу на підприємство з метою їх дослідження, оцінки рівня загрозливості, локалізації та нейтралізації негативних наслідків. Даний вид моніторингу має на меті не лише поінформувати менеджмент підприємства про наявність кризових процесів чи про ймовірність їх виникнення, а й виявити чинники їх перебігу, можливі наслідки та шляхи подолання для прийняття оперативних управлінських рішень.

В економічній літературі етапи проведення моніторингу кризових процесів на торговельних підприємствах трактуються по-різному. На нашу думку, досить ґрунтовно в даному контексті формує таку етапність Н. М. Давиденко. Зокрема, автор виділяє наступні етапи моніторингу кризових процесів [3, с. 110]:

1. Визначення ділянок спостереження. Розпочинати моніторинг доречно з формулювання мети підприємства та характеристики ділянок ззовні й всередині підприємства, які є або можуть потенційно слугувати причиною криз на підприємстві.

2. Вибір показників-індикаторів. Це є найскладнішим завданням для торговельного підприємства, адже індикатори на ділянках спостереження повинні:

- відповідати меті моніторингу;
- бути зрозумілими для користувачів;

- точно віддзеркалювати реальні тенденції на підприємстві;
- охоплювати показниками усі найважливіші напрямки діяльності підприємства;
- своєчасно сигналізувати щодо можливих загроз;
- уможливлювати прогнозування на їх основі фінансового стану підприємства та ймовірні сценарії його розвитку.

На даному етапі в залежності від специфіки підприємства та кож розраховуються безпечні межі кожного із показників-індикаторів. Алгоритм формування системи показників-індикаторів містить наступні етапи [4, с. 236]:

1. Регулярний аналіз даних показників-індикаторів, що дає можливість охарактеризувати стан підприємства та вчасно вжити заходів з подолання або недопущення кризи.

2. Формування переліку стабілізаційних заходів. Підприємство з огляду на етап життєвого циклу, мету, часові та ресурсні обмеження, першопричини виникнення кризи та її глибину, розробляє тактику поведінки під час кризи та формує власний набір стабілізаційних заходів.

3. Практичне впровадження стабілізаційних заходів. Даний етап має переважно управлінський характер та здійснюється шляхом прийняття управлінських рішень щодо усунення або попередження кризових процесів на підприємстві.

Підсумовуючи, зауважимо, що система моніторингу кризових процесів повинна логічно вписуватися у систему планування і контролю підприємства. Безумовно, її першочерговим завданням є виявлення ознак кризи на підприємстві та їх нейтралізація, але з іншого боку за допомогою цієї системи виявляються додаткові шанси для суб'єктів господарювання, тобто «приховані резерви», що дозволяють підприємству не лише подолати певні локальні кризи, але й вийти на новий щабель розвитку.

Список використаних джерел

1. Біроваш М. Ціна змін. Трансформація роздрібної торгівлі під час війни. Київстар Бізнес Хаб. 14 вересня 2022 р. URL: <https://hub.kyivstar.ua/news/czina-zmin-transformacziya-rozdribnoyi-torgivli-pid-chas-vijny/> (дата звернення: 29.10.2022).

2. Білоцерківський О. Б., Соснов І. І. Особливості антикризового управління торговельними підприємствами. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2018. № 12 (20). С. 14–19.
3. Давиденко Н. М. Оцінювання ефективності антикризової діагностики. Вісник Львівської комерційної академії. Серія: Економічна. 2018. Вип. 35. С. 108–111.
4. Романяк Г. М. Сутність антикризового управління підприємством в умовах нестабільного ринкового середовища. Наукові записки Української академії друкарства. 2016. № 1. С. 235–239.

ЗАКУПІВЕЛЬНА ЛОГІСТИКА: СУТНІСТЬ, МЕТА, ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ТА ФУНКЦІЇ

М. В. Заливчий, освітня програма «Публічні закупівлі», група ПЗ м-21;

О. В. Артюх-Пасюта, к. е. н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту
Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Нині закупівельна логістика реалізується в процесі управління матеріальними потоками і набуває все більшого поширення.

Про певне розмаїття трактування сутності поняття «закупівельна логістика» свідчать дослідження вітчизняних вчених [1–5]. Так, І. В. Егоращенко тлумачить закупівельну логістику як «управління матеріальними потоками в процесі забезпечення підприємства матеріальними ресурсами» [3, с. 41]. А. Г. Кальченко під заготівельною логістикою розуміє «управління матеріальними потоками як при матеріально-технічному забезпеченні підприємства, так і при підготовці товарів до виробничого споживання» [1, с. 9].

Враховуючи визначення логістики у працях Л. С. Безуглої, Є. В. Крикавського, які під нею розуміють «науку про оптимальне управління матеріальними, інформаційними та фінансовими потоками в економічних адаптивних системах із синергічними зв'язками» [2, с. 15; 4] приходимо до висновку, що основним недоліком розглянутих трактувань закупівельної логістики,